
BISERICA VOVIDENIA – BISERICĂ VECHĂ DIN BÂRLAD**Gheorghe GHERGHE*****Presentation of Mary Church – an old church in Bârlad****Abstract**

We consider that the first church in Bârlad had the name Vovidenia (Presentation of Mary) and was founded by Alexander the Good. Rebuilt in the 18th century by the Duca family it was also known as Duculeanu. At the beginning of the 19th century, she also received the second name "Paraskeva of the Balkas" to be protected from fires. The 19th century was one of calamities for the Barlad Fair, earthquakes, floods, fires, cholera. More than ever, the merchants needed divine protection.

Presentation of Mary Church was indirectly recorded by foreign travelers through Moldova. Its existence and activity were certainly recorded in internal documents, especially of local or central administration, but such documents did not reach us. Surely there was an older church, it must have been even older than Stephen the Great, so it is more plausible to believe that the first founder was Alexander the Good. This first church could only be a Royal Church because the Bârlad Fair was dismantled on a royal spot.

Cuvinte cheie: *Biserica Vovidenia, Bârlad, Alexandru cel Bun, secolele XV-XVII, ctitoria familiei Duca, Sf. Cuvioasa Parascheva.*

Keywords: *Presentation of Mary Church, Bârlad, Alexander the Good, XV-XVII centuries, the foundation of Duca family, Saint Paraskeva of the Balkans.*

I. Istoricul Bisericii Vovidenia din Bârlad

Prima atestare documentară certă a Bârladului este din 8 octombrie 1408. Atunci, Alexandru cel Bun voievod a semnat „*certificatul de naștere*” al Târgului Bârlad, urbe care pentru câteva sute de ani va deveni reședința marelui vornic al Țării de Jos.

Intrarea localității și a ținutului înconjurător sub autoritatea domnilor Moldovei s-a petrecut în perioada anterioară, credem în intervalul de timp 1374 - 1400, în condițiile retragerii stăpânirii mongole și ale disputei dintre voivodatul lui Dragoș și Bogdan și frații Kaoriatovici.

Când Vasile Lupu ctitoria biserica cu hramul Adormirea Maici Domnului, știută apoi drept Biserica Domnească, Târgul Bârladului avea o vechime de peste 200 de ani. Comunitatea bârlădeană cunoscuse aproape zece generații, toți creștini, în majoritate ortodocși. În acele vremuri nu se putea trăi fără biserică, fără cimitir. Cunoaștem că armenii și catolicii își aveau propriile lor biserici, iar românii, fiind mai mulți trebuie să fi avut măcar două. Dar care a fost și unde a fost cea mai veche biserică?

* Profesor de istorie, Bârlad.

Informațiile sunt puține, cele mai multe tangențiale. În sprijinul aflării adevărului vom apela la informații arheologice, consemnările călătorilor străini, documentele emise de domnii Moldovei, dar și de instituțiile orășenești. Coroborate toate, aceste surse, la care trebuie adăugate elementele de logică, ne îndeamnă să credem că cea mai veche biserică a Bârladului este cea cunoscută cu numele de Vovidenia (hramul: Intrarea Maicii Domnului în Biserică). Locul pe care a fost ctitorită este același cu acela pe care îl ocupă edificiul și în prezent. Actuala biserică Vovidenia (a fost reconstruită de mai multe ori!) mai este cunoscută și cu numele de *Duculeasa*, deoarece a fost reconstruită în secolul XVIII de familia Duca. Au urmat și alte reclădiri și renovări care au dat înfățișarea actuală a bisericii.

O cercetare arheologică sistematică, profesionistă, nu s-a făcut până în prezent. Vasile Palade a întreprins un sondaj arheologic la Biserica Domnească din Bârlad cu ocazia lucrărilor de restaurare a acesteia. Rezultatele nu au fost publicate, dar Vasile Palade a afirmat ocazional că a descoperit o fundație de biserică din lemn din secolul al XV-lea, cu un plan triconc¹.

Pentru secolele XIV-XV, au fost depistate câteva obiecte cu ocazia construirii cinematografului „Victoria”. La lucrările de fundație au apărut fragmente ceramice, vârfuri de lănci și săgeți. Aceste resturi arheologice demonstrează locuirea în zona Bârladului, dar nu ne oferă elemente pentru a ne sugera existența unei biserici în acest sit.

În apropiere, la întretărirea străzilor Republicii și Mihail Kogălniceanu a fost descoperită o necropolă creștină, în inventarul mormintelor aflându-se obiecte de podoabă, ceramică, monede². Nu putem ști ce biserică a deservit acest cimitir, dar prezența lui demonstrează și existența bisericii.

Știind că Bârladul a fost în primele secole ale existenței statului medieval una din reședințele domnilor Moldovei, nu este greu de presupus că aici a existat nu doar o curte, ci și o biserică domnească. Rămâne de aflat care a fost primul Domn care a ctitorit această biserică. Cercetătorii care s-au ocupat de studierea lăcașelor de cult din Bârlad au avansat doi Domni ctitori, Ștefan cel Mare și Vasile Lupu. Dacă biserica construită de Vasile Lupu este o certitudine, o eventuală ctitorire a marelui Domn avansată până în prezent se bazează mai mult pe tradiție, ce ține mai curând de prestigiul pe care l-a dobândit în mentalul colectiv Ștefan cel Mare.

Noi credem că prima Biserică Domnească din Bârlad a fost ctitorită de Alexandru cel Bun.

Pentru a obține câteva elemente edificatoare avem nevoie de o cercetare arheologică serioasă în jurul bisericii Vovidenia. În spatele acestei biserici a existat un cimitir, în spațiul până la vechea albă a râului Bârlad. În jurul bisericii, de-a lungul timpului, au fost ridicate anexe, porți, clopotniță, școală, au fost înmormântați preoți. S-au construit străzi, au fost demolate clădiri, totul fără nici o asistență arheologică.

Biserica Vovidenia a fost consemnată indirect de călători străini prin Moldova. Dar existența și activitatea ei au fost sigure consemnate în documente interne, îndeosebi

¹ Vezi Oltea Rășcanu-Gramaticu, *Istoria Bârladului*, ediția I, vol. I, Editura PIM, Iași, 1998, p. 55.

² N. Zaharia, Mircea Petrescu-Dâmbovița, Em. Zaharia, *Așezările din Moldova de la paleolitic până în secolul XVIII*, Editura Științifică, București, 1970, pp. 312 - 313.

ale administrației locale sau centrale, dar asemenea documente nu au ajuns până la noi. Parte din ele au fost distruse de invazia tătarilor de la 1711, altele s-au pierdut în cine știe ce situații și condiții. Preotul Ioan Antonovici devenit Episcopul Iacov Antonovici, în „*Documente bârlădene*”, vol. I, a publicat „*Cărți Domnești de scutiri, acte de proprietate, inscripții și însemnări, adunate de la bisericile din orașul Bârlad*”, dar aceste documente sunt emise după 1700.

După ce domniii Moldovei au cedat moșia târgului în 1757 și vatra acestuia, în 25 noiembrie 1784 către căminarul Iordache Balș, bârlădenii au fost obligați „*să cerceteze acum cu o extraordinară sânguință, pentru a oblici pe unde s-ar putea găsi scrisorile sau documentele pierdute ale orașului*”³. Întâmplător au găsit o parte din documente printre care și hrisovul de la Ștefan cel Mare, din 1495.

Chiar dacă s-au pierdut cele mai multe dintre documentele din perioada de început a târgului Bârlad, mulți cercetători au intuit că Vovidenia este cea mai veche biserică, parte din ei văzând în aceasta Biserica Catedrală.

Al. V. Boldur a constatat existența a trei biserici din zid în Bârlad, la mijlocul secolului al XVII-lea: Biserica Domnească din 1636, Biserica Sf. Dumitru, Biserica Vovidenia, „*catedrala*” orașului pentru multă vreme și cea mai veche, din piatră și cărămidă⁴.

Al. Papadopol-Calimah a identificat biserica Vovidenia cu biserica Sf. Kiriac, pomenită de Paul de Alep în 1656⁵.

Credem că cercetătorul bârlădean a sesizat bine dacă ne gândim că în limba greacă Kir = Domn. Paul de Alep a perceput biserica Sf. Kiriac ceea ce localnicii încă numeau pe atunci vechea biserică, „*domnească*”. Reamintim că Paul de Alep a văzut atunci ambele biserici domnești și că trăiau încă târgoveți care veneau din perioada anterioară ctitoririi lui Vasile Lupu și mulți din ei le numeau pe amândouă biserici domnești.

Al. Alexandrescu-Galex a înregistrat pentru anul 1646 două biserici din piatră și șase din lemn⁶. Cele două biserici din piatră, la mijlocul secolului al XVII-lea, nu puteau fi decât Vovidenia și Adormirea Maicii Domnului.

Ultimii cercetători care au studiat bisericile din Bârlad sunt Laurențiu Chiriac („*Monumentele religioase medievale din zona Bârladului*”) și Oltea Rășcanu-Gramaticu („*Istoria Bârladului*”). Ambii înclină să creadă că Vasile Lupu și-a ctitorit biserica pe ruinele alteia mai vechi, probabil din lemn, construită de Ștefan cel Mare. Totuși, Laurențiu Chiriac are o opinie aparte în prezentarea Bisericii domnești ctitorită de Vasile Lupu: „*pare greu de crezut că Bârladul n-ar fi avut vreo ctitorie religioasă, domnească sau măcar boierească, până în veacul al XVII-lea*”⁷.

Sigur a existat o biserică mai veche, ea trebuie să fi fost mai veche și decât Ștefan cel Mare, încât mai plauzibil este să credem că primul ctitor a fost Alexandru cel Bun.

³ Ioan Antonovici, *Documente bârlădene*, vol. II, Bârlad, 2012 - vezi Prefața.

⁴ Al. V. Boldur, *Țara Bârlad. Numele și unele momente din istoria ei*, în „R. A.”, LI, tom. XXXV - XXXVII, nr. 3, 1974, pp. 437 - 439.

⁵ Al. Papadopol-Calimah, *Notiță istorică despre Bârlad*, 1889, Bârlad, p. 33.

⁶ Vezi Oltea Rășcanu Gramaticu, *op. cit.*, ediția I, vol. I, p. 11.

⁷ Laurențiu Chiriac, *Monumentele religioase medievale din zona Bârladului*, Edtura KOLOS, Iași, 2007, p. 259.

Această primă biserică nu putea fi decât Biserică Domnească deoarece Târgul Bârladului a fost descălecat pe loc domnesc.

Laurențiu Chiriac este convins că „certitudinea va fi dată de cercetarea arheologică în vechea vatră a târgului [...] ar trebui să fie inițiate noi cercetări arheologice exhaustive la acest reprezentativ monument religios al târgului, cu șanse reale de a ne edifica asupra evoluției sale”⁸.

Oltea Rășcanu-Gramaticu este convinsă că Vasile Lupu a reclădit din zid vechea biserică ctitorită de Ștefan cel Mare⁹.

Voica Pușcașu¹⁰ a avut ezitări din moment ce a înregistrat două biserici numite „Domneasca”, ambele la nr. 10, strada Vasile Lupu, cu apariție ante 1504. Separat a înregistrat și biserica lui popa Toader (ante 1444, dar nu precizează locul unde a funcționat). Biserica Vovidenia este menționată ante 1768, pe strada Ștefan cel Mare, nr. 6. Aceasta este însă biserica popii Toader. Menționarea ei ante 1768 sugerează că anul ctitoririi nu se cunoaște. Totuși, în secolul al XVIII-lea, biserica a fost reconstruită de familia Duca. Ante 1768 sugerează acest act al reconstrucției.

În răspunsurile la *Chestionarul* trimis preoților de Ioan Antonovici, anul reconstrucției este consemnat cu aproximație, „poate cam pe la 1720”¹¹.

Informații ezitante sunt și în Sinodicul Bisericii Vovidenia. Consemnarea s-a făcut în conformitate cu amintirile unui târgoveț, Andreiu Gheorghe, care a trăit până la 1875 și care se născuse în secolul anterior. După spusele lui „această Biserică datează de pe la 1770, și că este făcută de o familie Duculeasa”. Tot familia Duca a construit bolta și chiliile din fața bisericii¹². Toate datele din secolul al XVIII-lea se referă la reconstrucția datorată familiei Duca.

Sinodicul bisericii a mai consemnat și în *Notițe istorice*. Acestea sunt mai aproape de adevăr, deoarece cuprind evoluția bisericii începând cu secolul al XIX-lea.

Biserica construită / reconstruită de familia Duca a slujit enoriașilor până la marele cutremur din 1802, când s-a dărâmat. „După care apoi au început a se rezidi din nou, prin ajutorul poporanilor și stăruințele preotului Manole, făcându-se Biserica cu 5 turnuri și a cărei lucrare s-o terminat la 1812”¹³.

Secolul al XIX-lea a pus la grele încercări Biserica Vovidenia de mai multe ori. Cutremurele grozave au alternat cu incendiile devastatoare. În 14 octombrie 1826, la câțiva ani de la reconstrucție, în timpul unui incendiu, biserica a căzut cu turnuri cu tot. Preotul bisericii, Theodor Duhovnicul, din dorința de a salva obiecte din interiorul bisericii a fost în pericol de a fi zdrobit sub dărâmături. Enoriașii - pentru a feri biserica de alte incendii - au pus-o sub patronajul unui al doilea hram, „Preacuvioasa Parascheva”. Biserica a fost refăcută cu cheltuiala lui D. Hagi Milea, dar și cu stăruința poporenilor.

⁸ *Ibidem*, pp. 258 - 260.

⁹ Oltea Rășcanu-Gramaticu, *Istoria Bârladului*, ediția a III-a, Editura Pim, Iași, 2015, vol. I, p. 185.

¹⁰ Voica Pușcașu, *Actul de ctitorire ca fenomen istoric în Țara Românească și Moldova până la sfârșitul sec. XVIII*, Editura Vremea, București, 2001.

¹¹ I. I. Oprea, *Ioan Antonovici-Depozitarul*, Opere, vol. II, Editura PIM, Iași, 2011, p. 41.

¹² Iacov Antonovici, *Documente bârlădene*, vol. V, ediție anastatică, Editura Sfera, Bârlad, 2012, p. 88.

¹³ *Ibidem*, p. 89.

Calamitățile păreau fără sfârșit, cutremurul din 1838 a dărâmat biserica abia reconstruită. Târgoveții au făcut un nou efort. Evenimentul a fost consemnat pe peretele bisericii, sub *cafas*. „În dzilele Prea Înălțatului Domnului nostru Grigorie Alexandru (Ghica) s-a zugerăvit părății bisericii prin osârdia episcopilor: Pavel (Filibiu), Ghețu Mihail, Chiriac Dobrovici, Hagi Chiriac Calciu, Cruceanu Mosca, Hagi Panainte, Hagi Dimitriu”. Anul 1849 (Deche)mvr 12.¹⁴

Tot Sinodicul ne informează că în 1886 s-a construit un nou grilaj în jurul bisericii, iar în 1893, prin stăruința episcopilor sachelarul Dimitrie Blănariu, Gheorghe S. Rășcanu și Grigore Costea, s-a construit un imobil pe strada Ștefan cel Mare, în locul bolții ruinate¹⁵. În 1896, Gheorghe Alexandru - comerciant și prim cantor - a reparat pereții exteriori, acoperământul și pridvorul¹⁶.

Lucrări noi la biserică s-au făcut între anii 1913-1914. A avut loc o restaurare completă (ridicarea catapetesmei, pictarea interiorului, construirea pridvorului și a turlei cu clopote)¹⁷.

În 1928, la solicitarea preotului Ștefan Vasilescu, pictorul Theodor Bălăeșu a poleit catapeteasma bisericii cu foi de aur¹⁸.

După cutremurul din 1940, biserica a fost reparată din nou. S-a refăcut pictura în 1942, de către pictor Constantin Tăbăcaru. Cutremurele din 1977, 1986 și 1990 au provocat alte distrugerii.

Ultimele lucrări de consolidare s-au făcut în perioada 1991-1993, cu stăruința preotului paroh Popa Dumitru, dar și cu sprijinul Direcției Monumentelor Istorice. Între 2001 - 2003, biserica a fost repictată, în timpul preotului paroh Ștefan Beznean. În 2012, în curtea bisericii a fost construită o casă praznicală, prin îngrijirea preotului Florin Chereac-Pavliuc.

II. Proprietățile Bisericii Vovidenia din Bârlad

Iacov Antonovici, în vol. V al „*Documentelor bârlădene*”, a publicat o listă cu Ajutătorii bisericii Vovidenia, listă în care erau cuprinse binefacerile după 1770:

1) Ștefan Duca și Vasile Dăscălașu au dăruit Bisericii locurile de peste „*Podul cel Mare*”;

2) Paraschiva Vidră a dăruit Bisericii locul Hanului din strada Sfântului Ilie ce se zice și „*La trei scări*”;

3) Monahul Eliseu a dăruit Bisericii locul unde s-a găsit clopotnița „*de la fundul Altarului Bisericii, pe malul Bârladului, în 1800, pentru locuința preoților*”;

4) Preotul Manole a dăruit casa sa cu locul ei Bisericii ca să fie de locuință preoților spre pomenirea sa. Donația a fost făcută în 1801. Acolo a locuit profesorul Ioan Popescu mai târziu;

5) Pavel Duca, episcop al Bisericii la 1824 a dăruit locul Bolței, în Ulița Veche și chiliile din fața Bisericii. Această uliță / stradă, mai târziu se va numi: Ștefan cel Mare;

¹⁴ Ioan Antonovici, *op. cit.*, vol. I, p. 309.

¹⁵ *Ibidem*, vol. V, p. 89.

¹⁶ *Ibidem*, p. 90.

¹⁷ Oltea Rășcanu-Gramaticu, *op. cit.*, ed. a III-a, vol. I, p. 313.

¹⁸ Al. Crăciun, *Monografia județului Tutova*, Bârlad, 1943, p. 164.

6) Neculai Drăganu, în 1875 a dăruit Bisericii Vovidenia casele din dosul stradei Ștefan cel Mare, spre pomenirea sa;

7) Ilinca Scărlat Manu și Iordache Manu, în 1858, au dăruit locul sterp de lângă Biserica situat în strada Ștefan cel Mare, pentru clopotniță.

Alte proprietăți sunt cunoscute din actele păstrate în arhiva bisericii, toate după 9 mai 1754:

1) În 16 februarie 1775, Alisandra Țifărănescu a dăruit Bisericii Vovidenia un loc de casă, în Târgul Bârladului, lat de 3 stânjeni liniari în față și de 6 stânjeni în dos. Documentul a fost semnat de preotul Vasile Proja. Cea mai mare parte din martori au pus degetul.

2) La 16 februarie 1799, Paraschiva, soția răposatului Vasile Vidră a dăruit Bisericii Vovidenia un loc de dugheană.

3) În 9 decembrie 1800 preotul Manole de la Biserica Ducăi a vândut un loc de 4 stânjeni Bisericii Vovidenia, loc cumpărat de la Ilinca preoteasa preotului Constandin Balaban.

4) În 1806, preotul Ioniță - din călugărie ieromonahul Elisei - a dăruit Bisericii Vovidenia două case ale sale de pe malul Bârladului. A semnat: Eu Ermonah Ilese, popa Ioniți ot târgu Bârladului. Această danie a fost întărită de preotul Ioniță și în 5 martie 1809. La sfârșit apare mențiunea: „*Preotu Toderu am scris cu zisa preotului. În acest document preotu și-a trecut și pomelnicul și apoi a semnat - Am scis cu mâna me, Ermonah Elisei. Martor: Meletie monah, am fost de față.*”

5) Zanet zaraful a dăruit Bisericii Vovidenia un loc de pivniță din vatra târgului, pe loc gospod. Locul se găsea „*alături cu țintirimul Sfintii biserici Vovidenii*”. Dania a avut loc în 12 martie 1815.

6) În 22 iunie 1817, biserica Vovidenia a plătit la epitropia moșiei Târgului Bârlad suma de 31 lei ce reprezenta analoghia celor 34 stânjeni din Ulița Veche ce deveneau veșnica ei stăpânire, după cumpărarea în 1815 a Moșii Târgului de la Profira Dimachi, născută Miclescu.

7) În 29 martie 1821, Constandin feciorul Mitului Profor a vândut bisericii doi stânjeni cu 250 lei.

8) Biserica Vovidenia a avut pe Ulița Veche 3,5 stânjeni. Acest loc, în 25 martie 1824 a fost arendat pe 2 ani lui Alexandru Agbasu.

9) În 16 martie 1843, Vasile Teodor a arendat locul a trei dughene de peste Podul cel mare pentru care trebuia să plătească 90 lei pe an¹⁹.

În 14 decembrie 1838, epitropul Bisericii Vovidenia, Dimitrachi Duca a primit un opis de hârtiile atingătoare de locurile afierosite Sfintei Biserici din Târgul Bârladului²⁰.

III. Școala Bisericii Vovidenia din Bârlad

Târgul Bârladului - fiind sute de ani sediul Marelui Vornic al Țării de Jos, capitala unui ținut, punct de vamă, locul unde trăiau și se întâlneau cel mai des în zilele de iarmaroc meșteșugari și negustori, localnici sau alții, veniți din țară și de peste hotare -

¹⁹ Ioan Antonovici, *op. cit.*, vol. I, pp. 69 - 118.

²⁰ *Ibidem*, pp. 107 - 108.

a avut nevoie de oameni cu carte, care să știe a scrie și a citi, să țină catastife, să întocmească corespondențe, chiar în mai multe limbi, mai ales în română și slavonă. Dacă nu toți, măcar o parte din cei aflați în slujba Domniei sau a autorităților locale, sigur au învățat carte în Bârlad. În vremurile vechi, în Bârlad, nu au existat școli particulare sau publice, carte se învăța numai în școlile de pe lângă biserici sau mănăstiri. Cele mai apropiate mănăstiri de Bârlad au fost cele de la Bursuci, Grăjdeni, Bujoreni, dar și cele ctitorite în veacul XVII. Bârladul, în jurul anului 1400, exista ca târg, ca urbe, dar și ca sediu al administrației centrale și locale. În aceste condiții, cu certitudine a existat o școală pe lângă prima biserică din Bârlad și aceasta nu putea fi decât Vovidenia, biserica din centrul vechi al orașului, biserică în care a slujit popa Toader înainte de 1444, dar și alții.

Biserica ctitorită de Vasile Lupu și care se va numi Domnească, uzurpând calitățile vechii biserici Vovidenia, a devenit locaș de cult sfințit abia în 1636.

Cunoașterea noastră despre prima școală din Bârlad este obstructionată de distrugerea primelor documente ale Târgului și ale Bisericii Vovidenia de jaful tătarilor de la 1711, cei care s-au năpustit cu sabie și foc peste Moldova meridională după victoria de la Stănilești a turcilor asupra celor doi monarhi; Petru cel Mare, Țarul Rusiei și Dimitrie Cantemir, Domnul Moldovei. În puținele documente din primele secole ale Târgului și Domniei, păstrate în alte proprietăți, apar mulți știutori de carte, unii din ei semnând ca martori, dar cei mai mulți, fără astfel de știință, „*semnând*” cu degetul.

Cel mai vechi document păstrat și emis de oficialitățile Târgului Bârlad este din 1434 - 1437. A fost păstrat în Arhiva orașului Brașov, scris în limba slavonă, publicat de Ioan Bogdan. Documentul este o scrisoare a lui Hârlea (șoltuzul din Bârlad) adresată birăului (primarului) din Brașov. Este o dovadă a cunoașterii scrisului, dar și a limbii slavone, în Bârlad, la câteva decenii după descălecarea Târgului.

La 11 ianuarie 1582 a fost scris un act în Bârlad, de către șoltuzul Jurjea, pentru o vânzare din satul Greci. Același șoltuz Jurjea / Giurgea a semnat, în prezența celor 12 pângari, un act de vânzare în satul Viștelești²¹.

La 6 martie 1599 a semnat un document „*Procop Negrea uriadnic (funcționar inferior) din Bârlad*”²². În 6 august 1622 a semnat Pavel uriadnicul o învoială și plata pentru întoarcerea unei cumpărături de țigani²³. În anii următori se înmulțesc actele în care semnează mulți preoți, șoltuzi, căpitani, uriadnici, negustori și alți târgoveți. Sunt și documente unde martorii au pus numai degetul.

Informație sigură despre Școala de la Biserica Vovidenia avem de la jumătatea secolului al XIX-lea, din anul 1847. Atunci erau înscriși 12 elevi, care învățau carte cu dascălul Gheorghe Neagu. Materia învățaturii, după cum consemnează documentul, cuprindea: Pisaltiri, Otrena, Vicernie, Buchili, Ceasurile.

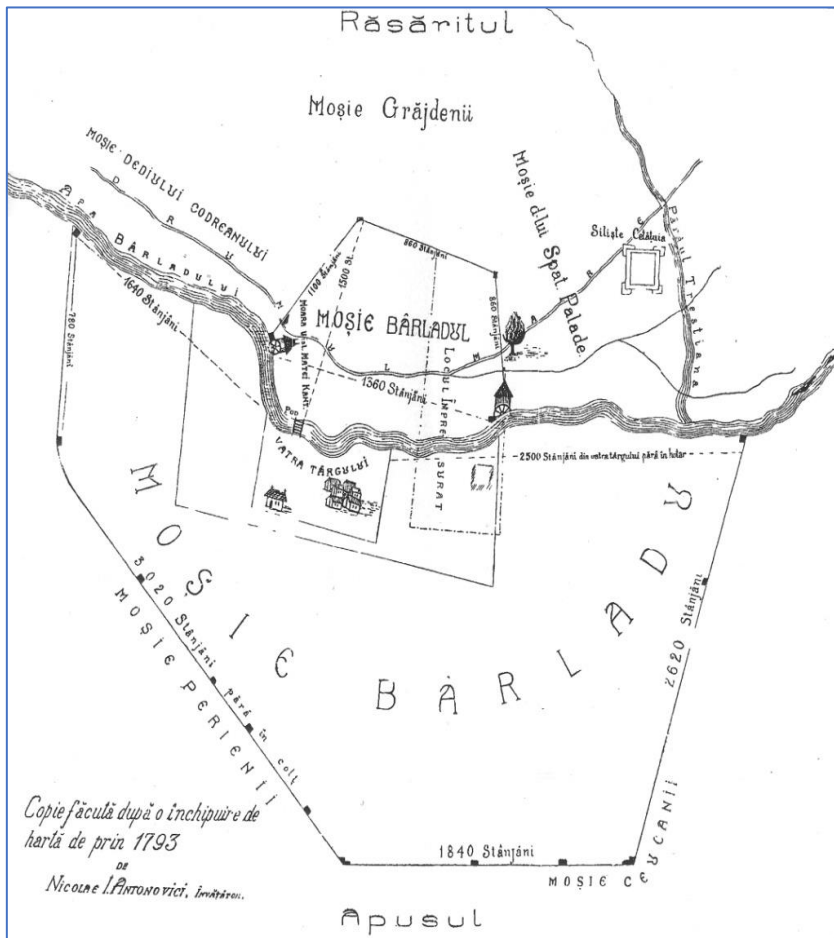
Faptul că toți elevii erau băieți și materiile studiate cuprindeau învățătură creștină ne sugerează că Școala pregătea slujitori ai bisericii din Târg sau pentru satele din jur. Unul din elevi era fiul preotului Ilie. Numele de familie ale celorlalți elevi erau: Cojocariu, Fâlcianu, Cantaragiu, Milea, Bănceanu, Săpunariu, Brăgariu. Numele celor

²¹ *Ibidem*, vol. IV, pp. 1 și 32.

²² *Ibidem*, p. 37.

²³ *Ibidem*, p. 51.

mai mulți provenea de la meseria practică de familia lor, numele altora părând că indică localitatea de origine: Banca, Fălciu etc.

Harta moșiei Târgului Bârlad (apud Nicolae I. Antonovici)